

U N I V E R S I T Y O F B E R G E N

Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier

Vokalharmoni i Holm perg 34 4to

Robert K. Paulsen, Mag. Art.

Vokalharmoni i Holm perg 34 4to

- Håndskriftet Holm perg 34 4to
- Korpus
- Vokalharmoni etter de enkelte vokalene
- Artikkel og Svarabhakti-vokal
- Det store problemet
- Korte diftonger
- Food for thought

Håndskriftet Holm perg 34 4to

Anne Skaug (1977):

- skrevet rundt 1300
- i Bergen
- nordvestlandsk språkform

Corpus

- Transkripsjonen til Anna Horn
- Min egen etymologisk annotering
- 30.720 ord fra Landslov-teksten
- 7.459 vokalharmoniske sekvenser

VOKALHARMONI ETTER DE ENKELTE VOKALENE

Vokalharmoni etter høge og lange vokaler

Høge vokaler og diftonger: ⟨i⟩, ⟨u⟩

- 2914/2933 = 99,4 %
- ⟨eigi⟩ *eigi*, ⟨skulu⟩ *skulu* osv.

Lange låge (ikke-høge) vokaler: ⟨e⟩, ⟨o⟩

- 942/944 = 99,8 %
- ⟨dome⟩ *dómi*, ⟨toko⟩ *tóku* osv.

Vokalharmoni etter korte låge bakre vokaler

Typen {a-ɪ}: ⟨e⟩

- 725/726 = 99,9 %
- ⟨manne⟩ *manni*, ⟨faðer⟩ *faðir* osv.

Typen {o-ɪ/u}: ⟨e⟩, ⟨o⟩

- 530/532 = 99,8 %
- ⟨komen⟩ *kominn*, ⟨konor⟩ *konur* osv.
- ⟨honom⟩, ⟨nokkor-⟩, ⟨brotto⟩

Vokalharmoni etter korte låge bakre vokaler

Typen {ɔ-ɪ/u}: ⟨i⟩, ⟨u⟩

- 537/538 = 99,9 %
- ⟨ollum⟩ *ɔllum*, ⟨hofði⟩ *hɔfði* osv.

Typen {a-u}: ⟨u⟩

- 7/7 = 100 %
 - ⟨aðru⟩ *ɔðru*
 - ⟨allu(m)⟩ *ɔllu(m)*
 - ⟨ambuna(r)⟩ *ɔmbuna(r)*
 - ⟨annur⟩ *ɔnnur*

Vokalharmoni etter "e"

Tre hovedkilder for normalisert "e":

1. germansk **e*: *getit, verðugr*
2. i-omlydt **a*: *hefir, sendu*
3. forkortet **ai*: *engi, helgum*

Vokalharmoni etter /e/

Typen {e-ı/u}: ⟨e⟩, ⟨o⟩

- 457/458 = 99,8 %
- ⟨gefet⟩ *gefit*, ⟨ero⟩ *eru* osv.

Typen {erC-ı/u}: ⟨i⟩, ⟨u⟩

- 29/30 = 96,7 %
- ⟨verri⟩ *verri*, ⟨anduerðu⟩ *andverðu* osv.

Vokalharmoni etter /æ/

Typen {æ-ɪ/u}: ⟨i⟩, ⟨u⟩

- 776/800 = 97 %
- ⟨hefir⟩ *hefir*, ⟨huerium⟩ *hverjum* osv.

Typen {ænC-ɪ/u}: ⟨e⟩, ⟨o⟩

- 110/124 = 88,7 %
- ⟨utlenzsker⟩ *útlenzkir*, ⟨ny lendum⟩ *nýlendum* osv.

Typen {næfn-ɪ/u}: ⟨e⟩, ⟨o⟩

- 31/32 = 96,9 %
- ⟨nemder⟩ *nefndir*, ⟨nemdom⟩ *nefndum* osv., men
- ⟨stemdir⟩ *stefndir*, ⟨stefnu⟩ *stefnu* osv.

Vokalharmoni etter /ei/

Typen {ei-ı/u}: ⟨i⟩, ⟨u⟩

- 124/127 = 97,6 %
- ⟨engi⟩ *engi*, ⟨engum⟩ *engum* osv., men
- ⟨genget⟩ *gengit*, ⟨sendom⟩ *sendum* osv.

Vokalharmoni etter /ø/

Typen {ø-i}: <i>

- 6/6 = 100 %
- <øxi> øxi
- opprinnelig *a! (jfr. got. *aqizi*, ght. *achus*)

VH etter vokaler med sekundærtrykk

Typene {-ÿ-ı/u}, {-æ-ı/u}, {-èrC-ı/u}, {-ò-u}: <i>, <u>

- 34/37 = 91,9 %
 - <rettyndum> *réttýndum*, <frenzsemí> *frændsemi*,
 - <faðerni> *faðerni*, <skynsomum> *skynsömmum* osv.

Typene {-è-ı/u}, {-ænC-ı/u}, {-à-ı}: <e>, <o>

- 71/71 = 100 %
 - <loglegre> *löglegri*, <likende> *líkendi*,
 - <skynsamer> *skynsamir* osv.

VH etter trykklett /a/

Typen {-A-I/U}: ⟨e⟩, ⟨o⟩

- 130/133 = 97,7 %

- ⟨iafnaðe⟩ *jafnaði*

- ⟨rettaranom⟩ *réttaranum*

- ⟨sakaðom⟩ *sakaðum, islandsk sokuðum*

ARTIKKEL OG SVARABHAKTI-VOKAL

Artikkel

Artikkelens vokal er alltid skrevet ⟨e⟩,
uavhengig av foregående vokal:

- ⟨domen⟩ *dóminn*, ⟨aret⟩ *árit*, ⟨loðene⟩ *lóðinni*
- ⟨heimen⟩ *heiminn*, ⟨haustet⟩ *haustit*, ⟨sæcktenne⟩ *sektinni*

VH virker fremover artikkelen når dens vokal er apokopert:

- ⟨þinget⟩ *þing+it* ⟨fæðrenom⟩ *feðr+inum*, men:
- ⟨styrit⟩ *stýri+t* ⟨-bælkinum⟩ *-belki+num*

Svarabhakti-vokal

Ord med mulig svarabhakti-vokal:

- $1260/1422 = 88,6 \%$: ⟨r⟩ ⟨nemdr⟩, ⟨bætr⟩, ⟨lutr⟩
- $80/1422 = 5,6 \%$: ⟨er⟩ ⟨nemder⟩, ⟨bæter⟩, ⟨bryter⟩
- $78/1422 = 5,5 \%$: ⟨^h⟩ ⟨kø^hm⟩, ⟨bæ^ht⟩, ⟨lu^ht⟩

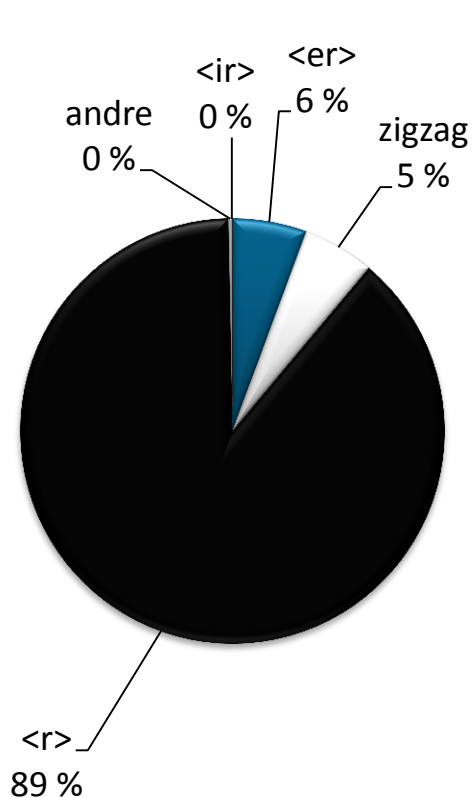
Ord med forventet ⟨er⟩:

- $360/445 = 88,6 \%$: ⟨er⟩ ⟨dotter⟩, ⟨faðer⟩
- $33/445 = 5,6 \%$: ⟨^h⟩ ⟨dott^h⟩, ⟨kom^hn⟩
- $51/445 = 11,4 \%$: ⟨r⟩ ⟨moðr⟩, ⟨søkr⟩

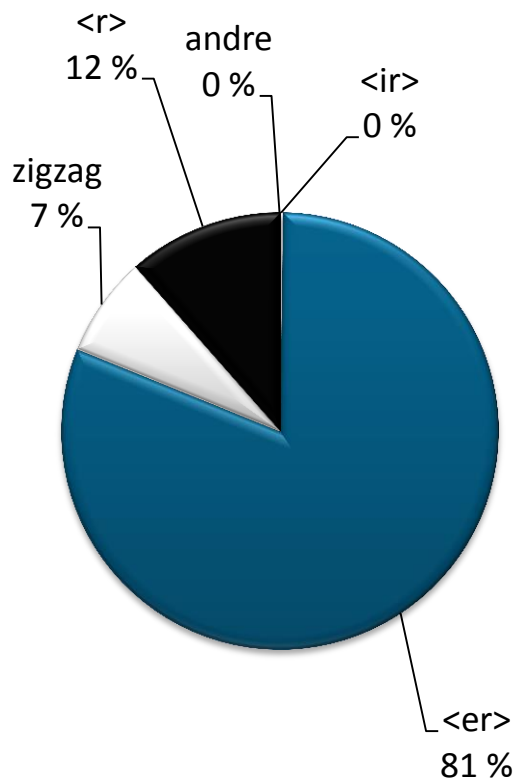

Svarabhakti-vokal

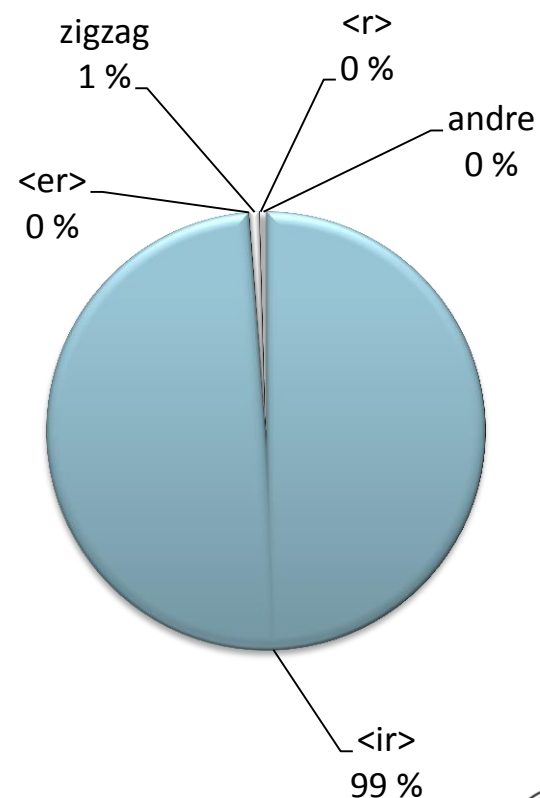
**/r/ i svarabhakti-
posisjon**

**forventet
[er] for /ir/**

**forventet
[ir] for /ir/**

Det store problemet

	fremre		bakre	
	urundet	rundet	urundet	rundet
høg	/ei/ <i/u>	/øɣ/ <i/u>		/au/ <i/u>
	/í/ <i/u>	/ý/ <i/u>		/ú/ <i/u>
	/i/ <i/u>	/ɣ/ <i/u>		/u/ <i/u>
	/é/ <e/o>	/ø/ <e/o>		/ó/ <e/o>
	/e/ <e/o>			/o/ <e/o>
	/æ/ <e/o>			/á/ <e/o>
	/æ/ <i/u>	/ø/ <i>		/ɔ/ <i/u>
låg			a <e/o>	

KORTE DIFTONGER

Korte diftonger

Omlydsprosessen ifølge Ottar Grønvik:

1. [a ⁱ],	[a: ⁱ],	[a ^u],	[a: ^u]
2. [æ ⁱ],	[æ: ⁱ],	[ɔ ^u],	[ɔ: ^u]
3. [æ ⁱ], [æ],	[æ:],	[ɔ ^u], [ɔ]	[ɔ:]

⟨ai⟩, ⟨æi⟩, ⟨ei⟩

⟨au⟩

Kombinert *i/w*-omlyd (f.eks. *øx*):

/a^{iu}/ = [a^y] > [ø^y] > [ø^y]/[ø] ?

Korte diftonger

1. e > æⁱ /_rC (⟨verði⟩)
2. æⁱ > e /_nC (⟨lenge⟩)
3. æi > æⁱ /_LC (⟨engi⟩)

Korte diftonger

I materialet mitt blir

- /o/ og /ɔ/ skrevet ⟨o⟩
- /e/ og /æ/ skrevet ⟨e⟩ eller ⟨æ⟩

Sammenfall av /e/ og /æ/?

Fem trykklette vokalfonemer: /a/, /e/, /i/, /o/, /u/?

Mulige minimale par er f.eks.:

... at hann ⟨felli⟩ tré ... /fælli/ eller /felli/?

... nema tréit ⟨felle⟩ ... /felli/ eller /felle/?

Food for thought

Finnes det noen støtte for eller ankepunkt mot ...

- at artikkelen og svarabhakti-vokalen ikke ble påvirket av VH?
- at VH var avhengig av tonem 2?
- at VH ble fonologisert idet /e/ og /æ/ falt sammen (og vi dermed har et system med 5 trykklette vokaler)?
- at de korte omlydsvokalene engang var korte diftonger?
- at /ø/ oppførte seg vokalharmonisk som de andre korte omlydsvokalene?

UNIVERSITY OF BERGEN
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier